Progresjonsplan for fagområdene i rammeplanen

	1-2 ÅR	2-3 ÅR	3-4 ÅR	4-5 ÅR	5-6 ÅR
Kommunikasjon, språk og tekst	Vi bruker bevisst barnas navn når vi snakker med dem, slik at de lærer seg fornavnet sitt. Lesestund med pekebøker, bildebøker og enkle fortellinger(eventyr). Sanger, rim og regler med bevegelse. Voksne setter ord på det barna ser og gjør, og bruker språket bevisst i alle rutinesituasjoner. Alfabetet henger synlig på avdelingen slik at barna kan se det. Barna skal få en begynnende begrepsforståelse. Bruke egne ord/lyder på personer/gjenstander.	Vi har sangstund minst 1 gang i uka slik at barna lærer seg sanger og regler med bevegelser. Alfabetet henger synlig på avdelingen slik at barna kan se det. Uttrykke seg til andre - være i korte dialoger. Bli lest for med bøker tilpasset alder. Oppfordre barna til å bruke språket aktivt i både leik og konfliktsituasjoner. Snakke med hverandre i stedet for og for eksempel slå/puffe. Vi setter ord på våre handlinger sammen med barna i samspill.	Kunne fornavn og etternavnet sitt. Bli lest for med bøker tilpasset alder. Vi har sangstund minst 1 gang i uka slik at barna lærer seg sanger og regler med bevegelser. Alfabetet henger synlig på avdelingen slik at barna kan se det. Enkel tekstskaping sammen med voksen. Lære, og oppfordre til å gjenfortelle rim og regler. Synge og lære nye sanger. Lytte til lyder og til hverandre. Lære å bruke preposisjoner, adjektiv, og farger. Snakke i liten gruppe.	Gjenkjenne fornavnet sitt, prøve å skrive det, se andre skrive det, opprop, navnesanger, finne navnet sitt på plassen sin og på oppropslista m.m. Alfabetet henger synlig på avdelingen slik at barna kan se det. Tekstskaping sammen med voksen, lage kort fortelling, synliggjøre teksten. Bøker med tekst. Lytte til rimord Snakke i samlingsstund og ellers i større grupper. Løse konflikter ved hjelp av ord, under voksen veiledning.	Øve på å skrive sitt eget fornavn på oppgaver og egne produkter, skille eget navn fra andres. Uttrykke seg tydelig muntlig gjennom å oppfordres til samtale, svare i samlingsstund, fortelle noe som har skjedd osv. Alfabetet henger synlig på avdelingen slik at barna kan se det. Gjenkjenne rimord gjennom ordlek, finn ord som rimer på navnet sitt, rim/regler og sang. Kunne fortelle og forstå enkle gåter og vitser. Erfaring med fortsettelsesbøker.

	Gjensidig samhandling.		Kjenne igjen bokstaven sin. Kunne motta en beskjed		
Kropp, bevegelse, mat og helse	Spise og drikke selv. Hjelpe til med påkledning. Øve på håndvask med voksenhjelp. Øve grunnleggende motoriske ferdigheter som stå, gå, rulle, krype, klatre og gå i trapp. Bevege seg på ulikt underlag. Barna få støtte til å gjøre selv og oppleve mestring. Korte turer i nærmiljøet. Oppleve sunt kosthold med frukt og grønnsaker hver dag. Finmotoriske aktiviteter som f.eks. puslespill, tegning.	Få selvstendighets trening som å kle på seg selv, smøre brødskiva selv, vente på tur, vaske fingrene og rydde etter seg. Barna skal få tid til å prøve selv, og kjenne mestringsfølelse på å klare ting selv gjennom ros og oppmuntring fra de voksne. Gå selv på turer. Utvikle motoriske ferdigheter; Hoppe, balansere, hinke. Bevegelse i ulendt terreng på turer. Finmotorikk: puslespill, klipping, tegning. Vaske fingrene selv.	Få selvstendighets trening som å kle på seg selv og smøre brødskiva selv. Sykle og ake selv. Erfaring med å hinke, balansere og stupe hodekråke. Erfaring med blyantgrep. Do-gåing og trene på hygiene. Enkel kunnskap om gode matvaner som å spise til faste tider, prøve nye smaker, og hvorfor det er bra å spise frukt og grønnsaker. Dette gjennom samtale rundt måltidet. Ha respekt for egen og andres kropp (lære å si fra hvis noen eks slår, og lytte	Øve på å kle av og på seg og holde orden på sine egne klær. Erfaring med enkle sangleiker og regel-leiker. Gode matvaner gjennom å bli presentert sunn mat i barnehagen. Oppleve glede i å bruke naturen, gjennom turer og naturopplevelser tilpasset barnas modenhet og alder. Respekt for egen og andres kropp gjennom samtale, veiledning, teste egne grenser under fysisk aktivitet, «venneringen»	Lengre turer i skog og mark, eks avslutningstur i mai/juni. Oppleve skigåing, om det er snø. Øve på balansering, klatre uten hjelp. Kjenne til elementene i sunt kosthold gjennom å bli presentert sunn mat i barnehagen, lage sunn mat og oppsøke kunnskap i bøker og internett. Øve på god personlig hygiene ved toalett besøk, vaske hender før mat og etter å ha vært ute.

		Begynnende do-gåing for de som er modne for det.	til andre hvis noen sier nei) Finmotoriske akt. som f. eks klipping, liming, perling osv.		Øve på blyantgrepet, ved å tegne og skrive. Øve på å finne frem egnede klær og sko (klær etter vær)
Kunst, kultur og kreativitet	Bruke kroppsspråk, mimikk og lyder til begynnende dramatiske uttrykk. Tegne og maleaktiviteter. Formingsaktiviteter der prosessen er viktig, og ikke resultatet. Bruke sansene sine til og utforske ulike materialer. Prøve rytmeinstrument. Bevege seg til sang og musikk.	Lære navn på farger ved at vi voksne bevisst bruker fargenavn når vi benevner gjenstander, klær, frukt osv. Lære enkle sangleiker. Lytte, danse og bevege seg til musikk. Utvikle fantasi og skaperglede gjennom dramatisering av enkle eventyr og formings-oppgaver. Bli kjent med rytmeinstrumenter.	Lære grunnfarger gjennom leik, formingsaktiviteter og samlingsstunder. Dramatisere enkle fortellinger. Få utfordrende formingsoppgaver med klipping og liming som krever konsentrasjon. Slå rytme og takt. Lære enkle sangleiker og regel-leiker. Spille på instrumenter. Lytte, danse og bevege seg til musikk.	Lære sekundærfargene grønn, oransje og lilla. Tegne og male ut fra gitt oppgave/valgt tema. Øve på å opptre foran gruppa. Bruke egen fantasi i skapende virksomhet. Føle og sette ord på stemninger i musikk/bilder/kunst og andre uttrykksformer. Slå/klappe rytme/takt til musikk og tekst. Innsikt i andre kulturer representert på avdelinga gjennom bilder, mat, musikk og dans.	Forske på hvordan man blander farger. Øve på å stå på scene med publikum. Øve på sangleiker/enkle danser og regel-leiker. Innsikt i andre kulturer representert på avdelinga gjennom bilder, mat, musikk og dans.

Progresjonsplan for fagområdene i rammeplanen

Natur, miljø og teknikk	Sanseopplevelser i naturen-se, lytte, føle, høre og lukte. Leke med/utforske sand, vann, snø og is. Kjennskap til noen insekter/småkryp. Følge med på fuglekassene. Erfaring med all slags vær. Begynnende erfaring med digitale verktøy som kamera og pc. Voksne er gode forbilder og viser barna søppelsortering.	1 tur i uka i nærområdet. Lære litt om årstidene og ser på endringene i naturen. Gi gode opplevelser, undre seg og utforske naturen. Ta med oss ting fra naturen inn i barnehagen. Bruke internett til å lete opp ting som barna finner i naturen og undrer seg over.	1 tur i uka. Kjennskap til insekter, planter og fugler. Lære gode holdninger i naturen som eks ta med søppel for å kaste. Lære litt om årstidene, enkel samtale omkring hva skjer de ulike årstidene.	1 tur i uka: Lære om årstidene ved å følge med på endringene som skjer i naturen når vi er på tur. Kunnskap om matens opprinnelse ved bøker og internett. Fakta om dyr, natur, insekt, bøker og internett. Forme med naturmateriale. Forske og eksperimentere med naturmaterialer, is og snø	1 tur i uka. Bevissthet om og at vi ALLTID rydder etter oss på tur! Bli kjent med navn på vanlige planter og trær gjennom, bøker og internett. Leike med /bruke tekniske leiker og teknikk i hverdagen, som pc, “magnetene”, konstruksjonsleker osv.
Etikk, religion og filosofi	Juleforberedelser som å lage julegave, pynte, synge julesanger og adventsstund. Påskeaktiviteter som å lage påskepynt, sanger,	Lære å kjenne igjen følelser ved at de voksne hjelper barna å sette ord på når vi ser at et barn for eksempel er lei seg/sint/glad.	Bruke språket i konfliktløsning. Lære seg å sette ord på følelser og meninger. Utvikle evne til å stille spørsmål.	Samtaler om etiske leveregler, respekt og toleranse blant annet gjennom «venneringen» og fortellinger, dramatisering/rollespill	Jule- og Påskevandring – kirkebesøk. Lære å skille mellom virkelighet og fantasi, gjennom samtale/veiledning av

	fokus på nytt liv om våren. Øve på å dele. Være med å trøste og vise omsorg for hverandre.	Glede i samspill og samvær med andre. Øve på å si: Hei, hade, takk for mat, og kan jeg få. Få kjennskap til jule og påskebudskapet.	Få kjennskap til jule og påske budskapet.	Markere jul og påske. Undre seg på tur, det vi opplever på vei til målet.	voksne, lese fortellinger og snakke om det i etterkant. Snakke om ting som skjer i verden, nærmiljøet og i barnehagen vår (nyheter på tv, opplevelser som gjør oss trist/glad/sint). Kjenne til at mennesker er forskjellig, har forskjellige forutsetninger og respektere det.
Nærmiljø og samfunn	Utforske naturen i det nærmeste miljøet utenfor barnehagen. Gi barna en opplevelse av medvirkning gjennom at voksne ser og lytter til barnas uttrykk, både verbalt og non-verbalt. Voksne tar hensyn til hva som interesserer barna eller ikke i	Utvide kjennskap til området rundt barnehagen gjennom turer og leik i nærmiljøet minst 1 gang i uka. Utvikle samhold på avdelingen gjennom lek og samspill i hele gruppa og i lekegrupper (med 3-4 barn i)	Erfare at de selv og andre er med på å påvirke og at alle er viktig for fellesskapet. Erfare at egne handlinger kan påvirke andre. Lære å inkludere andre. Utvide kjennskap til området rundt barnehagen gjennom turer i nærmiljøet.	Få kjennskap til andre institusjoner på Staupområdet. Bidra positivt til nærmiljøet ved å rydde på turplassene våre og barnehagens uteområde. Erfare at egne handlinger påvirker andre (venneringen). «Jeg er viktig for fellesskapet», oppleve å bli hørt, tatt på	Bli kjent med samer som urbefolkning å markere Samenes dag 6. februar ved å vise bilder/Power Point. Lære om trafikk (Tarkus), bruke det vi lærer når vi er på tur langs veien, i byen og andre steder der vi må forholde oss til trafikken.

	planlagte aktiviteter, og barna bestemmer hva de vil leike med. Barna øver på å lytte til hverandre og vente på tur gjennom voksnes veiledning.	Være med på å rydde etter seg.		alvor og at egne meninger teller, oppleve at man kan bidra til fellesskapet. Lære å inkludere andre (venneringen).	Demokrati: Være med å stemme over forslag i gruppa, eks «barnas valg». Likestilling-alle skal ha like muligheter og bli presentert samme leker og valgmuligheter. Oppleve å være med på å skape er inkluderende miljø gjennom å lage «venneringen», samtaler og veiledning med voksne.
Antall, rom og form	Bli kjent med begrep som stor og liten. Erfaring med likheter og ulikheter. Sortere og rydde. Bli kjent med tallene 1-3. Oppleve telling i hverdagssituasjoner og i samlingsstund.	Bruke tall i daglige gjøremål. Utvide begrepene: likheter/ulikheter Sortering/klassifisering av leker. Bli kjent med preposisjoner som over, under, bak, foran, oppå gjennom bruk av konkreter (dyr, klosser etc.) som vi bruker i leik	Bli kjent med matematiske former: trekant, sirkel osv. Øve på å telle gjenstander, barn og annet, og kjenne igjen mengder opp til 5. Lære begreper som over, under, oppå, ved siden av. Bygge med klosser, konstruksjonslek.	Bli kjent med tall, telle til 10, synlige tall på avdelinga, bruke konkreter. Terningspill og andre spill. Erfaring med matematiske former: trekant, sirkel og annet gjennom å bruke konkreter/lysbord	Mengde/tall: telle til 10, eller mer, mengde 3-6 Volum/lengde: Leike med måling og lage mat (måle opp/veie). Leik med former og mønstre både inne og ute.

	Få begynnende erfaringer med former som sirkel, firkant og trekant.	og samling sammen med barna. Undre seg over likheter, ulikheter, størrelse og antall. Telle hvor mange som er her i dag, telle før vi begynner å synge. Bygge med tog bane og klosser - konstruksjonslek	Kjenne igjen forskjellige farger og vite hva de heter. Sortere, rydde på plass. Lære enkle spill. Oppleve likheter og ulikheter.	Erfaring med måleenheter gjennom blant annet matlaging og forsking på mengde og volum. Magnetene Leik med former og mønster både inne og ute. Sortere leker/rydde, sortering på tur(steiner, kongler, blader og annet.)	Sortere leker/rydde, sortering på tur (steiner, kongler, blader og annet.)